

Stakeholdersforum – vergadering 12 december 2023

Tijdens deze bijeenkomst werden de volgende drie onderwerpen besproken:

1. Eindrapportage Kwartiermakers Toekomst Accountancy en follow-up voor sector en NBA
2. Discussienotitie over transparantie en geheimhouding accountants
3. Visie stakeholders op gewenste cultuur accountancysector

1. Eindrapportage Kwartiermakers Toekomst Accountancy en follow-up voor sector en NBA

De NBA beschouwt de eindrapportage als een kritische aanmoediging. De NBA en de sector zullen de regie nemen op een tempoversnelling voor diverse thema's en projecten. Diverse aanbevelingen van de kwartiermakers laten zich echter niet gemakkelijk vertalen naar een snelle concrete of praktische oplossing. Idem zal het advies van de Expertgroep educatie inzake beroepsprofielen en opleiding van de accountant (bijlage bij het eindrapport kwartiermakers) nog tot een complex vervolgtraject leiden.

De NBA bekijkt momenteel – in samenspraak met de deelnemers van de Stuurgroep Publiek Belang (NBA, SRA, OOB-accountantskantoren, Platform reguliere vergunninghouders) – welke acties en vervolgtrajecten er moeten komen. Waarbij de accountantsorganisaties uit het zogenoemde reguliere domein (vergunning voor wettelijke controles zijnde niet OOB) ook stevig betrokken worden.

Het stakeholdersforum adviseert om in deze vervolgtrajecten zeker de Young Professionals te betrekken. Net zoals in 2014 bij het opstellen van het rapport 'In het publiek belang' met de 53 maatregelen. Verder is in de komende tijd periodieke rapportage over bereikte resultaten van belang om steun te behouden van stakeholders, politiek en AFM.

Verder adviseert het forum om in de vervolgtrajecten te segmenteren. OOB-controles zijn wezenlijk anders dan overige controles. De NBA dient de eigenaar te zijn van een framework voor kwaliteitsbeheersing (inclusief onder andere regelgeving, opleiding(svereisten), toezicht én een vorm van interne monitoring door de sector zelf) waarbij indien nodig gesegmenteerd wordt naar de verschillende domeinen in de sector (OOB, reguliere vergunninghouders). Ook het nieuwe Belanghebbendenorgaan Beroepsreglementering kan een belangrijke rol in dit framework voor kwaliteitsbeheersing spelen.

2. Discussienotitie over transparantie en geheimhouding accountants

De discussienotitie is opgesteld door een werkgroep onder leiding van Hendrik-Jan Biemond. Reacties op de stellingen kunnen worden ingediend tot 22 december. Begin 2024 volgt een rondetafel. Belangrijk punt is dat – ofschoon – geheimhouding in de wet is geregeld – er in de praktijk veel interpretatieruimte is. Dit uit zich ook in diverse stellingen in het rapport, voornamelijk stelling 1.

Een van de stakeholders adviseert om te segmenteren in de reikwijdte van de aanbevelingen/stellingen. In de praktijk functioneert geheimhouding wezenlijk anders bij beursgenoteerde bedrijven versus overige organisaties. Verder verschillen deelnemers van mening in hoeverre de accountant buiten de AvA om mag communiceren met aandeelhouders en daarbij bijvoorbeeld communiceert over meningsverschillen tussen de accountant en gecontroleerde entiteit en een toelichting mag geven op informatie uit de controleverklaring.

Geconcludeerd wordt dat het onderwerp inderdaad veel interpretatie ruimte geeft. Daarom adviseert het stakeholdersforum om t.z.t. goede guidance vanuit de NBA te geven.

Diverse leden van het Stakeholdersforum geven aan dat zij officiële schriftelijke reacties zullen indienen op het discussiestuk. Dit geldt voor onder andere Eumedion, VEB en VEUO.

3. Visie stakeholders op gewenste cultuur accountancysector

Het openbaar gepubliceerde onderzoek 'Een beroep van waarden' is het resultaat van anderhalf jaar onderzoek naar (beroeps)cultuur in de accountancy. Er volgen in dit traject nog vervolgstappen. De NBA hoort graag de reflectie van de stakeholders op het rapport en de rolopvatting van het maatschappelijk verkeer richting de accountant.

De stakeholders van het forum wijzen op de volgende punten:

1. Meer nadruk op segmentatie; accountants zijn breed werkzaam in verschillende rollen, in verschillende beroepsomgevingen met navenante verschillende beroepsculturen. Vanuit dit perspectief dus meer aandacht voor de individuele accountant en de individuele cultuur.
2. Naast het 'signaleren van risico's' behoort ook het 'signaleren van mogelijke dilemma's' tot de rol van de accountant.
3. Duurzaamheid hoort als essentieel onderdeel in de rolopvatting opgenomen te worden – eveneens in de accountantsopleiding.
4. Controlerend accountants acteren vaak in een 'bevestigingscultuur' waarin zij zoeken naar bevestiging van de opinie van de leiding van de gecontroleerde entiteit. In de praktijk mag 'tegenspraak' sterker tot uiting komen.
5. Deze tegenspraak dient zich ook te uiten in 'tegedenken'; de professioneel-kritische houding. Deze laatste mag met meer nadruk genoemd worden in het rapport.
6. Meer aandacht voor innovatie en lerend vermogen in de werkzaamheden. Er is reeds een 'sandbox' bij de AFM, maar hier wordt te weinig gebruik van gemaakt. Hier past ook een meer datagedreven werkwijze bij.
7. Meer betrokkenheid van de lead partner in een controleteam tijdens de werkzaamheden. Werkdruk leidt nu soms tot een afvink cultuur.
8. Communicatie is en blijft belangrijk, maar let op dat de externe communicatie (verklaringen en overige publieke stukken) vanuit de accountant gedragen en bewezen is vanuit de (controle)werkzaamheden. De interne communicatie (o.a. de Management Letter) mag een bredere en meer signalerende insteek hebben.
9. De externe communicatie ook weer niet te smal maken aangezien de (eind)gebruikers/stakeholders hiervan afhankelijk zijn.